

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: ~

Cím: *Ambrus Zoltán*

Forrás: *Pesti Napló*

Bp.

(Hely)

1917. III. 10.

(Idő)

(Köt. v. f.)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Ambrus Zoltán

Idő

"1917"

Személy

Ambrus Zoltán

(Hl) Pest a rossz nyelvek városa, a csipkedőké, az irigykedőké, a nyelvkeskedőké, a hitetlenké, a tamásoké. Itt minden gyerek tudja, hogy nem szabad *bedülni*, hevülni, mert a jót senki sem jutalmazza érdeme szerint. A reklám sipján kell sipolni, tülekedni kell, tolakodni, izmos ököllel utat törni. Ez dogma itt. A cinizmusnak fanatikusai élnek közöttünk.

Aztán vannak napok, mikor mindenki el-
érzékenyül. No lám, a jónak is van jutalma, a tehetséget is elismerik, a becsületet és a munkát sem hagyják méltánylás nélkül. Ilyenkor mindenki konstatálja, hogy ime az egyenes út, a tiszta élet, a tudás, a talentum is érnek valamit. És mindenki szívesen megfellelkeznek róla, hogy a végre érvényesült érdemes embertársa milyen sokáig járta az egyenes utat, mennyi gáncs állt útjába, mennyi akadály fárasztotta, mennyi mellőzés keserítette. Ambrus Zoltán nevét huszonhárom esztendő előtt említették először, mint a *Nemzeti Színház* igazgatói állására egyedül hivatott egyént. És csak *ma* lett igazgató.

Mégis szép *mát* értünk, jóleső érzésre virradtunk és nincs helyén, hogy a múltért rekrimináljunk. A mai nap minden művésznek és minden művészien érző embernek örömnappja, nem szabad, hogy keserűt vegyítsünk beléje.

Ambrussal, író s ugy hisszük, talán Bajza József ideje óta először kerül tisztára szépirodalom (aki nem irt a színpad számára, mint Szigligeti Eduárd) a Nemzeti Színház vezető igazgatói állásába. S ez a tény nagyjelentőségű.

A színészen vagy a színpadi íróban mindig kiirthatatlanul élnek a színpadi technika babonái, a hatás külső eszközeinek áhítatos kultusza, elnyomott, csak kitörésre váró ripacsságok és az irodalmi szempont könnyű félrevetésének állandóan ólálkodó kísértése.

Ezek azok a dolgok, amelyektől a költő és kritikust, a kifinomult izlés tiszta emberét nem kell féltetnünk. A Nemzeti Színház ezentúl a magán-színházakból, félve menekülő irodalom mentsvára lesz. Ez biztos. És ez nyugalom, ez büszkeség, ez nyereség.

Másrészt ami Németországban a „*cultur*” nevében történik s ami a színpadot száműzte a színpadról, a hatást kiüldözte a drámából s az érdekesítés logikájának építő művészetét áldozatul dobta oda a germán szeszély barokk játékaiknak, ettől a végtől a román kulturán nevelkedett Ambrus Zoltánt igazán nem kell féltetnünk. Sőt ha némi egyoldalúság van ebben a széles befogadási körű és mindenféle művészi és életjelenség iránt érdeklődő, kiváló kritikusi elmében, úgy talán ez a római kulturán nőtt irodalmak tulbecsülése, a *barbárok*, a németek, a skandinávok rovására. A tenyeres-talpas Hauptmann, a rakoncátlan Wedekind és az ádáz Strindberg finomabb emberek, mert nagyobb költők, mint a kulturás Dumas vagy Dumasnak a szalonokbar forgó és szalonfigurákat forgató utódai. Még a színpadi hatást is jobban értik, mert a hatás csak akkor hatás, ha meglepő és új. Nine: rosszabb spekuláció, mint kítaposott utakon járni és a franciák drámáiróiban — kihajfajok sorsa ez — rég kiveszett az új lelemény szelleme. (Hát még a Dumasutánzó balkáni utánzóiban!)

Bizonyos, hogy Ambrus Zoltán tudja ezt jól s hogy a germán felé hajló politikai szimpátiái ma már megnyerték Páris régi fiát a germán és skandináv kultúra számára is. Hiszszük és reméljük, hogy Ambrus Zoltán *Nemzeti Színház*a nemcsak a legkitünőbb magyar írók csoportosulását jelenti majd a tekintélyes állami intézet körül, hanem szimbolikus jelképe lesz Párisnak és Berlinnek, a szétszakadt európai műveltség ősi — ah csak három év előtti! — nagyszerű egységének; a szép múlt folytatása és egyben újmutatás lesz vigasztalóbb jövő felé.

Ambrus Zoltán egyike a legismertebb magyar íróknak s pályája már a nyolcvanas évek elején kezdődött. Jogi tanulmányainak elvégzése után Párisba ment és ott irodalmi és esztétikai tanulmányait folytatott s hazatérte után a „*Fővárosi Lapok*”, a „*Pesti Napló*”, a „*Magyar Hírlap*” és más napilapok számára irt irodalmi tárgyú cikkeket és színi-kritikákat. Különösen színikritikáival keltett fel-
tűnést, mert ezekben alapos esztétikai készütségről és modern felfogásról tett tanúságot. 1900-ban az „*Uj Magyar Szemle*” című folyóiratot szerkesztette. Irodalmi érdemei elismerésül a Kisfaludy-Társaság tagjává választotta. Szépirodalmi munkáit, regényeit és elbeszéléseit a nyelv választékosága és a megfigyelés finomsága jellemzi. Ismertebb kötetek: *Midas király*, *Solus eris*, *Törpék és óriások*, *A Berzesnyei lányok tizenkét völgyén*, *Hajótörőtek*, *Jancsi és Juliska*. Több színművet és regényt fordított franciából s mesterien tolmácsolta magyar nyelven *Flaubert* „*Bovary*”-né s *Anatole France* és *Maupassant* műveit. Drámabírálója volt a Nemzeti Színháznak.